

Puka Ārahi mō te Kohika Paeara Para Hakarua me te Para ki Ōtepoti

Ōtepoti, me whakatika!

He aha te take e panoni ai tā tātau kohika paeara?

Mai i te 1 o Hūrae 2024, ka āpitihia he ipu hou ki tō kohika paeara: He mea taupoki kākārīki mā te para kai me te para māra, me, tētahi ipu para taupoki whero.

Me āwhina mai kia eke a Ōtepoti ki ā tātau whāika para kore, waro kore!

Ō ipu kohika paeara

Whakamahia te puka ārahi nei me te maramataka kohika paeara ki te āwhina atu ki a koe ki te tuku i te ipu tika ki te kohika o ia wiki.

Ko ēhea kā ipu e kohi tahi ana?

Rite tou tō tuku i tō ipu kōata kahuraki a ia rua wiki, ki te taha o ō ipu taupoki whero me te taupoki kākārīki.

Rite tou tō tuku i tō ipu para hakarua kōwhai a ia rua wiki ki te taha o tō ipu taupoki kākārīki.

Kia mahara ai koe – Ka kohia te para nō te ipu taupoki kākārīki a ia wiki.

OR

Ipu Taupoki Whero

Whiua ō para kai me ō para māra ki tēnei ipu.

Āe

Para kai

Hua rākau, hua whenua | paraoa/pēhi | kai ko tunu | nehu kawhe | rau tī | tīhi | hua manu | pata

Mīti, kōiwi, kaimoana

Toeka mīti | kōiwi | kaimoana | ika

Para Māra

Para māra | para pātītī | rau rākau | putiputi ko tapa | tapaka | peka paku

Makawe me te huruhuru kararehe

Te whakamahi i tō ipu para kāuta

Whakamahia tēnei ipu ki te kōhi i kā toeka kai nō tō whare. He kōrero āwhina kai te taupoki kia mōhio ai koe te momo ka tukuna ki roto.

Whakakitahia ki tō ipu taupoki kākāriki, kātahi ka horoia ki te wai hopi wera (ka ora roa ki te kore koe e horoia ki te pūrere horoi rīhi).

Me waiho ki tētahi wāhi māmā te toro atu ki tō kāuta.

Kaua e tuku ēnei e whai nei ki tō ipu taupoki kākārīki.

Kāo

✗ **Pepa, kāri** – Me tuku ēnei ki te ipu hakarua taupoki kōwhai

✗ **Pukarehu** – Me makariri, me mākū, me tākai kātahi ka tuku ki te ipu para

✗ **Wē***

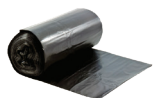
✗ **Rau harakeke, rau tī kōuka, rau nīkau*** – ka raru kā pūrere tukatuka i ēnei nā

✗ **Rākau whakamatū, kotakota, kokakoka, oneone***

✗ **Ipu whakapūwairākau** – ahakoa ka kī atu he mea “whakapūwairākau” tukuna kā kapu, kā pae, kā pouaka me kā ipu ki te ipu para

✗ **Pēke taunaki kirihou**

✗ **Kirihou** – ahakoa he mea “whakapūwairākau”, tēnā tukuna kā mea kirihou ki te ipu para (hāuka i te momo kirihou mārō me te nama 1, 2, 5 rānei ko horoia, ka tukuna ēnei ki te ipu taupoki kōwhai)

✗ **Tūtae kararehe, para pae tūtae rānei**

* Tēnā, haria atu ki te Putu Para Nui ki Green Island (Green Island Landfill Resource Recovery Park). He utu iti pea ka utua.

Ipu para hakarua taupoki kōwhai

Me tika, me mā, me haumarua kā mea ka tukuna ki tēnei ipu.

Ka āta whakarite tō mātau tira para hakarua i kā mea ka tukuna ki tēnei ipu. Me whakahaumarua rātau i a rātau e mahi ana kia taea te whakamahi toutia ēnei momo para.

Āe

Kā ipu me kā pātara kirihou mārō me te nama hakarua 1, 2, me te 5 anake

Pātara miraka | pātara inu | pātara hopi makawe | ipu aihiri kirimi | pae kirihou mīti | ipu māheri | pātara horoi whare

Tēnā, kaua e whakapapatahi. Me horoi. Kaua e tukuna kā taupoki.

Kā tini me kā kēne maitai me te konumohe

Tēnā, kaua e whakapapatahi. Me horoi. Kaua e tukuna kā taupoki.

Pepa

Mōheni | Niupepa | Mēra para

Me whakapapatahi, me mā.

Kāri

Me whakapapatahi, me mā.

Kāo

Taupoki, kēpe, kā hīrere papu me te keu

Kēne wairehu, raukonu

Kātene miraka/wai huarākau

Kirihou kōmāmā – Tēnā, haria atu ki te Putu Para Nui ki Green Island (Green Island Landfill Resource Recovery Park) kia whakahakaruatia.

Kirihou māmā

Pēke kirihou, tākaika kai, pēke maramara rīwai, pēke parāoa, tākaika mirumiru

Ko kā mea nui ake i te ipu 4 Rita, iti iho rānei i te ipu kai tautau

Tiwhiri ipu

- Tēnā, kaua e whakakīkī rawa ō ipu
- Ka kore e kōhi te para nō kā ipu e tino taumaha rawa
- Me noho wātea te para hakarua – kaua e whakapapatahitia, e kuhu rānei ki tētahi pēke. Ko te para hakarua ko whakaraua ki te pēke ka tōtika ki te putu para nui – me noho wātea!
- Tēnā, whakamahia kā whakarawa kia mau kapi ai kā taupoki o kā ipu wīra. Ka whiwhi ēnei mai i kā Pokapū Whakarato o te DCC.

Ipu hakarua kōata kahuraki

Tukuna ō pātara kōata me o tiā kōata ki tēnei ipu.

Āe

Pātara

Me mā, pakaru kore, kāore he taupoki

Tiā

Me mā, pakaru kore, kāore he taupoki

Kāo

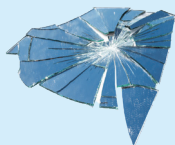
Taupoki, kēpe, kā hīrere papu me te keu

Kōata Noho Umu*

Karaehe inu*

Matapihi waka, ataata, kōata perēti rānei*

Pūrama tawhito*

Pātara me kā tiā pakaru*

* E kore e whakahakaruatia ēnei. Tēnā, tākaia ēnei mea, ā, tukuna ki tō ipu taupoki whero.

Ipu taupoki whero – te parepare

Tukuna te para katoa e kore e whakamahia anōtia, e whakatikaina, e whakahakaruatia rānei ki te ipu taupoki whero.

Arā ētahi mea e kore e whakaaetia ki tēnei ipu.

Kāo

✗ **Pātara kōhau*** – He mea mōrea nō te ahi

✗ **Pūhiko*** – He mea mōrea nō te ahi

✗ **Para mōrearea***

✗ **Kōata pakaru, mea koi rānei, kāore anō kia tākaia**

✗ **Wē***

✗ **Pukarehu tarepa/wera** – He mea mōrea nō te ahi. Me makariri, me mākū, me tākai kātahi ka tuku ki te ipu para

✗ **Para māra** – Tukuna ki tō ipu taupoki kākāriki, ā, haria rānei ki te Putu Para Nui ki Green Island (Green Island Landfill Resource Recovery Park)

✗ **One**

✗ **Mea taumaha**

* Tēnā, haria atu ki te Putu Para Nui ki Green Island (Green Island Landfill Resource Recovery Park). He utu iti pea ka utua.

Ipu para māra 240 Rita

Ka kohia a ia rua wiki

Ki te pīraki koe, ka whiria he ipu para māra 240 Rita te rahi ki tō kohika paeara, he utu anō ka utua, mai i te 1 o Hūrae 2024. Ka kohia tēnei ipu a ia rua wiki, i te rā tou o tō ipu taupoki kōwhai.

Tēnā whakapā atu ki te DCC ki 03 477 4000, ā, tirohia rānei te paetukutuku www.dunedin.govt.nz/recycle ki te hiahia he kōrero anō.

Kaitirotiro Ipu Hakarua

Ka āta tirohia e kā kaitirotiro ipu hakarua kā mea kai roto i kā ipu hakarua ko tukua ki te paeara hai kohika.

He tino pai te mahi hakarua o te nuika o kā tākata o Ōtepoti. Ko tā kā kaitirotiro ipu hakarua:

- ka whakamihia te pai o te mahi hakarua
- ka whakahoki kōrero kia piki ake ai te pai o āhau mahi hakarua me te whakaheke i te tāhawa
- ka whakahaumarū i kā kaimahi mā rātau te para hakarua e whakarite.

Ka whakamahia kā kaitirotiro ipu hakarua i kā tūtohu kōrero ki te whakahoki kōrero. Ētahi wā ka tukuna he reta ki tō poutāpeta.

Ka ahatia ki te kite kā kaitirotiro ipu hakarua i te maha o kā mea hē ki tō ipu? Ki te āta tirohia te ipu para hakarua o tō wāhi noho, ā, ka kitea te maha hoki o kā mea hē ki roto, tērā pea ka kore e whakakitahia.

Ka hoki atu kā kaitirotiro ipu hakarua ki tō ipu tirohia anōtia ai, ka waiho pea he reta me he kōrero āwhina. Ina, e toru anō kā tirohaka, he nui tou rā te tāhawahawa, ka takohia taua ipu, ā, ka whakatārewahia te ratoka kohi mō kā marama e toru. Ka mutu, ka tīmata anō te ratoka, ekari me utu te kaiutu rēti i te kaweka atu o te ipu hou.

Tīwhiri ipu para:

Me penapena pūtea, me tiaki hoki te taiao, kaua e whakamahia he pēke taunaki ki tō ipu para. E kore e whakapopo pai kā pēke taunaki kirihou ki te putu para nui.

Kā Patapatai

He aha te take kāore anō taku ipu kia kohia? Ki te kore anō to ipu kia kohia i mua i te 7 karaka i te pō, tērā pea ko:

- tukuna tōmuri atu i te 7 karaka i te ata, ko mahue kē te taraka kohi
- ko tukuna te ipu hē mō taua wiki. Whakahokia ki tō whare, tukuna atu ki te paeara i te rā tika hai te wiki e heke mai ana
- hē te momo ipu. Me whakamahi kā ipu kohika paeara o te Kaunihera ā-Rohe o Ōtepoti, me he tohu DCC ki ruka
- tino taumaha. Nāia kā taumaha e whakaaetia ana ki kā ipu DCC:
 - » Taupoki whero – Kia kaua e taumaha ake te ipu 140 Rita i te 30 manokaramu, te ipu 80 Rita i te 20 manokaramu (ka rite kā ipu paku iho i te tau 2025)
 - » Taupoki kōwhai para hakarua – Kia kaua e taumaha ake te ipu 240 Rita i te 60 manokaramu, te ipu 80 Rita i te 20 manokaramu
 - » Taupoki kākāriki para kai, para māra – Kia kaua e taumaha ake te ipu 140 Rita i te 30 manokaramu, te ipu 23 Rita i te 12 manokaramu
 - » Ipu kahuraki para hakarua kōata – Kia kaha e taumaha ake i te 12 manokaramu
- tino kikī rawa – E kore e kapi tika te taupoki o te ipu wīra, e takataka ana kā pātara o te ipu kahuraki rānei
- tukuna ētahi mea e kore e whakaaetia.

Ko hipa kē te 7 karaka i te pō, ā, kāore i whai tikaka kā take o ruka? Ki te kore anō ō ipu kia whakakitahia, tēnā whakamahia te puka tono FAQ kai tō tautono DCC Kerbside Collection, ka waea atu rānei ki 03 477 4000 i mua i te 5 karaka i te ahiahi i te rā tou o te kohika o ō ipu. Tēnā, waiho kā ipu katoa ki te paeara kia tere te kohi atu o ērā e ka kaikirimana DCC.

Ko karo, ko pakaru rānei taku ipu – me aha au? Mēnā ko karo tō ipu a muri atu i tō tukuka ki te paeara, tēnā, pātai atu ki ō nohotata kia kite ai mēnā i tīkina hauatatia e rātau tō ipu. Ka tono mai he ipu hou ina ko pakaru tō ipu mā te puka tono kai tō tautono DCC Kerbside Collection, ka waea atu rānei ki 03 477 4000.

Ka pēhea nei au e panoni i te rahi o taku ipu taupoki kōwhai? E rua kā rahi o kā ipu taupoki kōwhai 240 Rita me te 80 Rita. Mēnā e pakaru rānei, ko karo rānei, e hiahia rānei koe ki te panoni te rahi o tō ipu, tēnā, whakapā atu ki te takata nōna ake te whare, mēnā ko koe tēnā, whakapā tōtika atu ki te DCC ki te whakarite i te kaweka atu o tētahi whakakapika. He utu tou ki te kaweka atu te ipu hou ki a koe, ka utua ki tētahi Pokapū Ratoka Kiritaki DCC.

Ka panoni au i te rahi o aku ipu taupoki whero me te kākāriki? Kāore e whakaaetia i te tīmataka. Ka noho ko tētahi 'wā whakatau' ka mutu hai te Pepuere 2025, ka tukuna he wā kia waea haere ai te iwi ki te ratoka hou. E kore e whakaae kia panoni te rahi o ēnei ipu i taua wā. Mai i te 1 o Pepuere ki te 30 o Apereira 2025, ki te kite atu, kāore he tika kā ipu ko tukuna ki a koe, ka whakaaetia kia panoni kore utu te ipu taupoki kākāriki (mai i te 23 Rita ki te 140 Rita hurihia rānei), ka whakaheke kore utu rānei ki te ipu taupoki whero 80 Rita. E kore e rerekē te utu rēti i te mea he rite te utu o te kohika ahakoa te rahi o te ipu. Ā muri atu i te 30 o Apereira 2025 ka utua te panonihaka o ō ipu.

Ka whiwhi au i tētahi ipu para hakarua kōata kahuraki anō? Kai te whakaae kia hoko kia rua anō kā ipu kahuraki mai i tētahi o kā Pokapū Rātoka Kiritaki DCC. Ka hokona ēnei mai i kā Pokapū Ratoka DCC. E kore e kohia kia nui ake i te toru o kā ipu kahuraki i tētahi whare.

Ka aha nei au ki te para poka, kā nīra me kā pūwero? Ka kohia e kā tūoro kā ipu para poka mai i kā whare rokoā e whai wāhi atu ai ki te hōtaka kohi para poka, mō kā momo mea pērā i te pūwero me kā taputapu wero. Ka whakahokia ērā ipu tika ki kā whare rokoā e tika ana tā rātau whakapara. Tēnā, rapua he kōrero anō nō Te Whatu Ora Southern Health. Mō te momo para poka, kāore he ara tuku anō tōhona, me whakarau ki tētahi pēke, ā, tukuna ki te ipu taupoki whero.

Ētahi kōrero anō

Toro atu ki: www.dunedin.govt.nz/recycle

